

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENECE

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Naša kri

Danes in jutri prideta dve veliki skupini naših izseljencev iz Francije in iz Nemčije na obisk v domovino. Državne oblasti, privatne institucije in slovensko ljudstvo jim pripravljajo svečan sprejem na državni meji in v Ljubljani. Njihova prva pot bo k Marijinemu hramu na Brezjah, Noben sprejem pa ne bo mogel odtehtati onega, priprosteja in tihega, ki jih čaka po domovih širom Slovenije, iz katerih so izšli in odkoder so se podali v tuji svet naši izseljenci, deseti bratje našega rodu in pionirji njegove kulture v tujini.

Naše slovensko ljudstvo, priprosto v svojem žitju, skromno v izražanju svojih čustev, jim bo pokazalo domovino in onem sijaju, o katerem so sanjali naši izseljenci, kadar jim je domotožje grizlo srce. Navzili se bodo naših gora, našega solnca, naših tihih dolin, da bodo njih srca zopet polna koprenja, kadar bodo domovino zopet zapuščali. Oživili bodo v sebi spomine na čisti značaj našega delavskega in kmetijskega ljudstva, na lepoto našega družinskega življenja, na poštvalnost naših slovenskih mater in na neomahljivost naših slovenskih očetov, tako da bodo šli prenovljeni v tujino in tam nadaljevali tradicije, ki dišijo prošlost in sedanost slovenskega rodu.

Mi bi seveda radi videli, da ostanemo med nami, ker nas je malo in ker rabimo roko, srce in razum slehernega našega rojaka, da bomo mogli hraniti etične in kulturne vrednote, ki smo jih sprejeli od naših očetov. Mi bi radi da bi v naši domovini stopili v eno vrsto z nami, da v skupnem delu ustvarimo duševno in materialno blagostanje, ki bo za večne čase izkjučilo to krvavenje našega rodu. Mi bi radi stali vsak dan na meji naše države in stiskali roke stotisočim našim bratom, ki bi se vračali iz vseh kontinentov sveta, dokler bi zadnji našega rodu ne prestopil praga domovine z namenom, da jo nikdar več ne zapusti. To bi bili veseli dnevi v zgodovini naše domovine. Sicer vemo, da so sinovi naših skromnih kmetijskih domov v tujini priborili do visokih čast in do velikega blagostanja, tudi vemo, da se je sloves naše domovine širil, koderkoli se je selila naša kri, tudi vemo, da smo od njih dobivali neprecenljive zaklade tujerodnih kulturnih pridobitev, a tem radi bi zato imeli, da se vrnejo vsi!

To so melanholična razmišljanja, ki pa se morajo razbistri v nič pred brezkompromisno vsakdanjostjo. Naših sinov še ne bo domov, še se bodo praznili naše vasi, še bodo odhajali naši in še bomo stali pred zvezo naših praznotami, katerih ne bo nihče izpolnil. Zato bi pa radi brez vsakega sentimentalizma porabili priliko obiska francoskih in nemških Slovencev, da ugotovimo nekaj dejstev, ki se vsa tiste našega izseljevanja.

Prvo dejstvo je to, da mi doma še nismo nič ukrenili, da bi izseljevanje še ne onemogočili, pa vsaj skrepi na najmanjšo količino. Mi se niti navedemo ne, kaj pomeni in kaj zna pomeniti za nas ta široka reka, ki se neprestano vali iz naše domovine v tujino. Mi imamo vzorno urejeno izseljeniško službo, mi vemo za vsakega, ki gre iz domovine, vemo odkod je doma in kje se v tujini nahaja. Mi stojimo ob strani te procesije desetih bratov in beležimo pridno vsakega in vsako, ki odhaja. Tudi to je potrebno, a glavno ni. Mi smo se začeli tudi dejansko zanimati za naše izseljence v tujini. Oglašajo se duhovniki z apostolskim srcem, ki gredo v eksls za svojimi ljudmi, naše oblasti se brigajo za vzdrževanje nacionalnega in kulturnega duha med izseljenci, za njih socialno zaščito. Tudi to je potrebno, a glavno ni.

Glavno bi bilo, da spoznamo, da je izseljevanje bolezen, razširjena vsepovsod, in da bi morali zdraviti to bolezen manj v njenih posledicah kot pa v njenih vzrokih. Izseljeniški problem v Sloveniji in v Jugoslaviji obstoji manj v zaščiti onih, ki so že v tujini kot v zaščiti onih, ki so še doma in nameravajo oditi, in ki bodo šli, če jim ne ubranimo.

To spoznanje, ki je samo na sebi največjega pomena za obstoj našega rodu, našega jezika in našega kulturnega oboževanja, bi potem moralo roditi pri vseh, ki svoj rod ljubijo, voljo, neupogljivo voljo po sistematičnem delu za omejitev našega izseljevanja.

Nekateri se selijo iz gospodarskih razlogov. To so redki, in še ti bi se dali ohraniti doma, če bi s pomočjo naših gospodarskih organizacij ljudem pomagali prebrest najtežavnejše. Drugi gredo, in ti so v večini, iz neklih avanturističnih motivov, ki značilno, da ima naše ljudstvo v sebi veliko podjetnega duha, ki bi se dali pa ohraniti domovini, če bi jim mi hoteli najti doma možnosti, da se udeležujejo. Tretji gredo zapeljani po svojih prijateljih v tujino ali pregovorjeni od interesiranih ljudi v domovini. Tudi ti, in ti najbolj, bi čisto lahko ostali doma med svojim ljudstvom, če bi se v pravem trenutku aplicirala zakonska sredstva, ki so po drugih državah bila tako učinkovita.

Našim prosvetnim društvom se torej odpira velikansko polje, neobdelano, skoroda nedotaknjeno, kateremu bodo morala posvetiti vso svojo pozornost. Če smo enkrat prišli do tega, da gre iz enega samega okrajnega glavarstva v teku enega leta 300 mladoletnih deklet v tujino, to pomeni več kot pa navadno senzacijo, to pomeni smrtno rano na telesu našega rodu, iz katere bruhajo široki curki naša srečna kri. Kaj pomagajo vsa izseljena naša prosvetna društva, ko nam pa nas rod uhaja, ko se naši kmetijski domovi praznijo, ko jih bodo prišli zasedati drugi!

Obisk naših bratov iz zapadne Evrope naj bo za nas v domovini ihteč opomin slovenske matere, da je skrajni čas, zadnji čas, da gremo reševati njeno kri.

Velik veleizdajniški proces proti 87 Slovincem v Italiji

Trst, 25. avg. ff. Fašistični režim je sklenil, da iz procesa proti atentatorjem na uredništvo lista »Popolo di Trieste« napravi velik demonstrativen proces proti nič manj kakor 87 slovenskim dijakom, delavcem in kmetom iz Goriškega in Tržaškega, katere je pred izrednim sodiščem obtožil nič manj kakor 99 deliktov, ki da so bili izvršeni v slovenskem Primorju, nahajajočem se pod suvereniteto Italije, v teku zadnjih štirih let.

Obtožnica dolži torej 87 Slovincem, od katerih pa se je odtgnilo roki fašistične pravice 27, ki so prebežali v inozemstvo, da so zagrešili 31 oboroženih napadov na fašiste, vojaške in karabinjerje deloma z namenom, da jih ubijejo; da so izvršili trinajst umorov; da so zažgali ali skušali zažgati 18 šol, ljudskih vrtcev in vojaških objektov; da so delili protidržavne letake; da so izvršili dva bombna atentata, več drugih pa zamislili; da so vršili politično in vojaško vrhunstvo ter da so osnovali med seboj in z drugimi neznanimi osebami zaroto z namenom, da po terorističnih aktih julijsko pokrajino iztrgajo Italiji in spravijo pot tujo oblast, pa da so se v to svrhu posluževali oziroma posluževati nameravali oborožene vstaje, umeščanja in organiziranja vstaje med prebivalstvom za hrbtno italijanske armade.

Konkretno pa smatra obtožnica glede vseh 87 obtožencev za dokazane le te zločine: požig tolminskega vrtca, proseškega vrtca, vrtca v Lokvah pri Divači, ljudske šole v Zgoniku in na Katinari; dalje poskušeni umor fašista Ivana Kureta v Logu, ki so mu pa prestrelili samo kopo, bombni atentat na uredništvo »Popolo di Trieste« in na svetilnik zmagave v Trstu; smatra pa tudi, da so člani tajne organizacije, kateri so baje obtoženci pripadali, ustrelili 9. maja t. l. fašistično rodbino Mangaroni v Ricmanjih, o čemer bo posebno postopanje.

Obtožnica zelo obširno slika iredentistično delavnost obtožencev, ne delajoč prevelike razlike med posameznimi fakti, ki jih dokazuje, in med svojimi predstavami o neki zaroti in njenem delovanju, kakor si jo na podlagi velikega kombinacijskega daru slika domišljija državnega tožitelja in njegovih političnih inspiratorjev. Obtožence imenuje tožitelj »državljanje slovenskega jezika Julijske pokrajine« in na prvem mestu obširno opisuje atentat na »Popolo di Trieste«, ki so ga izvršili Miloš, Marušič, Bidovec, Valenčič in Vadjal, ki je bombo preskrbel.

Tretji bombni atentat je bil po obtožnici baje nameravan na znanega propagatorja fašizma med kramskim prebivalstvom, Graziolija, katerega so baje hoteli ob priliki neke njegove inspekcije ubiti. Tega poskusa so poleg že imenovanih Valenčiča in Marušiča obtoženci še Španger, Štoka, Kač, Škerlj in Fonda.

Dalje trdi obtožnica, da je Lorenc Kač nameraval zažgati še osem šol meseca marca 1930 v okolici Hrpelja. To naj bi se izvršilo 23. marca ob osmi obletnici fašističnega režima. Isti Kač je bil baje pooblaščen, da spravi s sveta fašistične slovenske renegate Jožeta Zerjave, Botaca in Kureta, potem, ko se je bil prvi atentat nanj ponesrečil. Za uboj Graziolija, ki se ni izvršil, je bilo baje tistemu, ki bi se mu ta čin posrečil, od obtoženca Vadjala ponujenih 1000 lir.

Imenovani so obdolženi tudi, da so hoteli pogrnati v zrak poslopje tržaškega policijskega ravateljstva.

Obtožnica dokazuje polem, da se je osnovala v Julijski provinci obsejna tajna teroristična organizacija, dasi vsi obtoženci to taje. Za glavna voditelja te organizacije označuje obtožnica vseučilišnika Zorka Jelinčiča iz Bovca in Alberta Rejca iz Tolmina, bivšega tajnika tržaškega političnega društva »Edinost«, ki se oba nahajata v inozemstvu. Državni tožitelj trdi, da sta se ta dva potem, ko so bile vse slovenske kulturne organizacije v Italiji razpuščene, posluževala v iredentistične namene dijaškega podpora. Društva »Adrija«, ki ga je vlada še pustila. Obtožnica šteje temu človekoljubnemu društvu, ki ga je celo fašistični režim toleriral, v zlo, da je dobivalo skromno vsoto 2000 lir od nekega narodnega kulturnega društva v Jugoslaviji v svrhu podpiranja slovenskih akademikov, ki se učijo na italijanskih vseučiliščih.

Potem ko obtožnica omenja »Adrijo«, o kateri ne navaja niti enega samega fakta, da bi bilo kakorkoli udeležena pri inkriminiranih terorističnih dejanjih, prehaja na neko tajno društvo, ki da so ga Rejec, Jelinčič in dr. Stilič ustanovili l. 1927 ustanovili pod enostavnim imenom »Organizacija«. Rejec se je baje pri akcijah tega zarotniškega društva posluževal uniforme 59. kraške fašistične legije, kar da je dokazano tudi za več drugih neznanih in neizsledenih oseb. Ta organizacija je baje imela celice in srenje, v njih samih pa tako zvane trojke kot aktivne enote, kojih člani so bili znani samo voditelju celice. V to organizacijo so bili baje najbolj zapleteni razen imenovanih dveh še Slavko Bevk iz Cerkna, ki se nahaja tudi na zahtojni klopi, Španger, Manfreda, Kosmač, Štoka, Bidovec, Petaros in drugi. Ta organizacija, ki je baje imela več sestankov, med katerimi je eden trajal tri dni in je bil prirejen avgusta l. 1928, se je posluževala tajnih parol in šifer ter je imela baje zveze z italijansko emigrantsko organizacijo v Parizu. Manfreda, trdi obtožnica, je bil tako spreten, da se je v namene »Organizacije« vpisal med vseučilišni fasio v Padovi in celo držal predavanja o fašistični kulturi med tolminskimi Slovenci. Na goriškem policijskem ravateljstvu so imeli fantje zaupnika v policijskem agentu Alojziju Cernetu, ki je »Organizacijo« obveščal o nameravanih ukrepih oblasti in je tudi preskrbel, da sta Rejec in neki Maksimilijan Gatnik pravočasno zapustila Italijo samo par ur prej, preden sta imela biti aretirana.

Člani organizacije so tudi prisegli: »Prisegam pred Bogom, pri svoji časti in pri svoji rodbini, da bom storil vse za osvoboditev Julijske Benečije, ki se ima združiti z materjo Jugoslavijo.« Tudi v tržaški okolici je bila organizacija zelo razvita in je bilo sploh vse Primorje baje razdeljeno na vojaški geografski karti v akcijske rajone. Mesto Trst samo je bilo razdeljeno v dva sektorja. O Stanku Petarosu obtožnica trdi, da je imel nalog, da v danem trenutku zbuzni okolice, ki bi se naj na plat zvona zbrali in udarili na Trst.

Rejec šteje obtožnica v zločin tudi, da je razširal »Slovenec«, »Jutro« in »Orjuno«.

Obtožnica nato navaja organe tega tajnega društva, in sicer »Borbo«, »Svobodo« in »Primorski glasnik«. Iz »Borbe« posnema obtožnica, da so plačali z življenjem denunciacije proti Slovincem fašisti Keršovan iz Rihemberka, Kogelj iz Idrije in Cerkvenik. Grozila pa je »Borba« s smrtjo tudi fašističnemu tajniku dr. Perusiniju v Trstu, ki je znan po mnogih kazenskih ekspedicijah, s katerimi je strahoval zlasti jugoslovanski narod v Istri. »Borba« nalaga, kakor citira obtožnica, vsakemu članu organizacije, »da se ne sme ustrašiti nobene, še tako težke kazni, da se doseže namen osvoboditve Julijske krajine izpod iga tujece«.

Obtožnica se sedaj povzpneja do trditve, da je »sumetno in tendenčno, če se trdi, da italijanska država preganja slovensko pleme kot tako in slovenski jezik!« Drugorodci so italijanski državljani z enakimi pravicami in dolžnostmi kakor vsi drugi. Nato zopet brez prave logične zveze govori o ogromnih množinah ekrazita (8 kvintalov, ki da jih je imel neki Majnik Anton iz Tolmina. Navaja nato tudi, da je Jelinčič poslal preiskovalnemu sodniku spomenico, v kateri pravi, da je »Organizacija«, ki ji je on načeloval, imela samo namen, braniti slovensko narodnost in slovenski jezik v mejah italijanske države in da se ni posluževala nasilnih sredstev.

Obtožnica navaja tudi, da tajiijo Valenčič, Miloš, Španger in Marušič.

V inozemstvo so zbežali, kakor končuje obtožnica: Rejec, Jelinčič, Majnik, Gatnik, Sorli, Fortunat, Leban, Svednjak, Ukmar, Suk, Ivan Marija Čok, Škerjanc, Gergič, Kerže, Zerjal Karel in Alojz, Ražem, Škerjanc, Kosmač Stanislav in Alojz, Zlatič, Gerjcek, Svara in Petaros Stanko in Peter.

Obtožnica imenovane poziva, naj se zgledajo v roku 10 dni od objave te okrožnice, sicer bodo obsojeni v odsotnosti.

Razprava se bo vršila v veliki dvorani nove justične palače. Predsednik sodišča bo fašistični general Guido Cristini. Razprava bo tajna. Do sedaj so bili iz Rima prepeljani v Trst obtoženci Miloš, Bidovec, Alojzij Španger, Štoka, Valenčič, Marušič, Rupelj, Obad, Širca, Pertot, Zaber, Kač in Kosmač. Ostali sledijo.

Zagovarjali bodo obtožence tržaški odvetniki: Contreras, Giannini, Matose-Loriani in še pod Avstrijo sloveča Pucher in Zennaro.

Jugoslavija na varšavski konferenci

Sporazumno postopanje med našo državo in Romunijo — Odhod naše delegacije

Belgrad, 25. avg. z. Včeraj je dopotoval v Belgrad predsednik vlade gen. Živković z ministrom dr. Srškičem. Danes popoldne je imel konferenco vseh ministrov, ki se nahajajo v Belgradu, radi določitve stališča naše delegacije v Varšavi.

Belgrad, 25. avg. z. Trgovinski minister dr. Demetrovič je danes popoldne sprejel podtajnika romunskega trgovskega ministristva Popesca. Konferenca je trajala 20 min. Obravnavala sta vsa aktualna vprašanja v zvezi z konferenco v Varšavi. Glede zadržanja Jugoslavije in Romunije se je doseglo popolno soglasje.

Minister dr. Demetrovič je sprejel tudi češkoslovaškega poslanika Fliderja in poljskega poslanika Babinskega.

Oba obiska sta v zvezi z odhodom naše delegacije v Varšavo. Romunski podtajnik Popescu je izjavil, da je v vprašanju konferencie v Varšavi stališče Jugoslavije in Romunije jasno izraženo. Obe državi bosta v vseh vprašanjih nastopili solidarno in soglasno, zlasti glede vprašanj, ki so se obravnavala na sinajski konferenci. Naša delegacija bo odpotovala jutri. Trgovinski minister dr. Demetrovič bo odsoten 14 dni. Popescu se je sestel tudi z kmetijskim ministrom dr. Šibenikom.

Belgrad, 25. avgusta. z. Snoči je v Belgrad dopotoval glavni tajnik romunskega trgovskega ministristva Popescu. Bil je vodja ro-

Začasni odbor UJU

Belgrad, 25. avgusta. n. Na poslednjem kongresu UJU izvoljeni odbor se je včeraj konstituiral. Za predsednika je izvoljen Boža Radulović, za podpredsednika Mate Ljučić, za tajnika Bora Pavlovič. Novi predsednik je upokojeni učitelj. Izjavil je, da bo nova uprava ostala sama do prihodnjega izrednega obnove zboru UJU in da bo svoje funkcije izvrševal v popolnem skladu s sklepi, ki so bili sprejeti na kongresu.

Grčija prepovedala uvoz svinj

Belgrad, 25. avgusta. z. Poslednje dni je grška vlada prepovedala uvoz svinj iz Jugoslavije radi svinjske kuge. Naša vlada je storila potrebne korake, da grška vlada to prepoved razveljavi. S svoje strani je napravila vse preventivne ukrepe.

Belgrajske vesti

Belgrad, 25. avg. AA. Minister za gozdove in rudnike dr. Anton Korošec je podpisal pravilnik o polaganju strokovnega izpita za gozdarske uradnike druge kategorije. Pravilnik je stopil v veljavo.

Belgrad, 25. avg. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja na predlog ministra trgovine in industrije je postavljen v ministru trgovine in industrije za svetnika v 4/a l dr. Ciril Žikec, inspektor istega ministristva v 4/l v državni trgovski akademiji na Sušaku za ravnatelja v 4/l Nikola Geigrija, ravnatelj iste grupe in kategorije državne trgovske akademije v Zagrebu po potrebi službe.

Dunajska vremenska napoved. Toplo. Večnoma jasno z lokalnimi nevihtami. Prihodnje dni bo sedanje vreme najbrže trajalo še nekoliko časa.

Pričetek šole

Ljubljana, 25. avgusta. AA. Kr. banska uprava razglasa:

Na srednjih šolah se vpisujejo učenci v poedine razrede od 11. do 13. septembra po razporedu, ki ga določi direktor. V izjemnih primerih sme učiteljski zbor dovoliti vpis do konca septembra, kr. banska uprava pa do 10. oktobra. V prvi razred se morejo vpisati učenci z dovršenim četrtnim razredom osnovne šole, ki so rojeni v letih 1917, 1918, 1919 in 1920 (letos izjemno). Vsi izpiti se vrše na srednjih šolah v času od 1. do 10. septembra po razporedu direktorja. Privatni izpiti v septembru so dopustni le po posebni odobritvi ministristva na prošnjo iz meseca junija.

Iz meščanskih šol je letos še izjemno dovoljen prestop na srednje šole po dopolnilnih izpiti, ako je starost učenčeva v skladu z zakonom.

Na državno realnogimnazijske razrede v Ljubljani se vpisujejo deklice le na II. realni gimnaziji, dečki pa v vse razrede na II. in III. realni gimnaziji ter na realki (na tem zavodu do vstega VII. razreda).

Vpisovanje na učiteljskih šolah se vrši v času, kakor na srednjih šolah, toda za vpis v prvi razred se je treba prijaviti vsaj še 12. septembra. Sprejemanje za prvi razred se vrši po zdravniškem pregledu in sprejemnem izpitu. Učenci (učence) z nižjo srednjo šolo opravijo pismeni izpit iz slovenščine in ustni iz glase; z dovršeno meščansko šolo pa pismeni in ustni izpit iz slovenščine, ustni izpit iz zgodovine in geografije naše kraljevine, ustni izpit iz matematike in glase. V prvi razred se smejo sprejeti učenci in učenke, ki v koledarskem letu 1930 še ne dovrše 18 let starosti.

Za vpisovanje na meščanskih šolah ni novih predpisov, zato se vrši od 1. do 3. septembra vpisovanje, izpiti pa se vrše od 25. do konca avgusta. Razpored določa ravnateljstvo.

Na osnovnih šolah se vrši 1. in 2. septembra naknadno vpisovanje, 3. septembra je šolska maša, 4. septembra pa se prične redni pouk.

Cetiged, 25. avgusta. as. Dva mornarja neke turške motorne ladje sta po odhodu iz Smirne umorila kapitana in dva potnika, turška trgovca iz Smirne, katere sta potem vrgla v morje, nato pa sama skočila v morje, češ, da hočeta loviti ribe, in ušla na obalo. Povzročitelj umora je bil lastnik ladje, ki je domneval, da imata trgovca pri sebi mnogo denarja. Pri njiu pa so našli samo 5000 mark. Lastnika ladje so aretirali na podlagi ovadbe kurjača motorne ladje.

Izseljenški zakon

Dne 5. avgusta 1929 se je vršila na predlog g. ministra za socialno politiko in narodnega zdravlja v Splitu izseljenška konferenca, na kateri se je temeljito razpravljala in sklenila potrebna izpopolnitev sedanega zakona o izseljevanju in potrebna reforma naše izseljenške službe. Akoravno so takrat navzoči odlični strokovnjaki in zastopniki raznih merodajnih institucij ugotovili in sklenili, da je za naše razmere nujno potrebno čimprej osnovati novi izseljenški zakon, ga še vedno nimamo, čeprav je g. šef izseljenške komisarijate v Zagrebu osnutek, kot smo čitali v »novem izseljeniku«, že davno predložil na merodajnem mestu. Baje je temu vzrok, da prihajajo še vedno novi predlogi in ugovori proti osnutku, ki zavlačujejo nujno potrebno reformo izseljevanja.

Upamo, da se bo temu zavlačevanju naređilo kmalu konec, ker zadevo zavlačujejo itak večinoma samo inozemske parobrodne družbe, na katere se bomo ozirali samo dotlej, dokler ni naša trgovska mornarica tako močna, da bo znala sama promet z našimi izseljenci.

Pri nas je sedaj koncesijoniranih 22 inozemskih parobrodskih družb, ki imajo skoro po vseh večjih krajih naše kraljevine svoje zastopnike. Ti zastopniki so imeli dosedaj samo neznatne ali tudi nobene stalne plače, ampak prav lepe provizije, ki so dosegle pri nekaterih družbah tudi 10 Dol., to je 560 Din od pridobljenega izseljenca.

V praksi se je opazovalo, kako so lovili zastopniki in uslužbenci parobrodskih družb radi dosege provizije izseljence, tekmujoč med seboj, kdo jih bo več vjel in s tem obdržal službo. Kdor ni imel sreče pri tem poslu, tega je družba odslužila iz službe. Za to je bilo verjetno, da so se ti priganjanci potrudili sicer za enkrat precej ugodno slikajo svoj položaj, vendar se da pa misliti, da se bodo ugodne razmere poslabšale, ker ni izključeno, da služijo morda pubertetnim sinovom boljših hiš za razvedrilo in se na ta način, kakor popisuje to naš kulturni referent v »Slovenec« v št. 193 profanira slovenska čena.

Ko bo stopil nov zakon o zaščiti izseljencev v veljavo, ne bodo imeli izseljenški agenti priljubljenosti in tudi ne povoda loviti naše fante in dekleta za izseljevanje, ker jim to ne bo ničesar neslo. Člen 24 osnutka novega zakona o zaščiti izseljencev se namreč glasi: Organi parobrodskih družb in enakih podjetij smejo imeti samo stalne plače. Zabrana je jim vsaka udeležba pri dobliki in vsaka druga plača, nagrada, provizija ali odmerjene stalne plače po višini pridobljenih in odpravljenih oseb.

To določilo novega zakona moramo pozdraviti kot korak k odpravi umazane konkurence in kot sredstvo proti trditvam, da je življenje v tujini boljše, kakor v domovini.

Ako zakon o zaščiti izseljencev iz katerihkoli ozirov ne bi mogel stopiti še v veljavo, prosimo g. ministra, naj uveljavi ta določila takoj z naredbom.

Prihodnjič spregovorimo še o drugih zelo pomembnih določilih novega izseljenškega zakona.

Železniške olajšave za 6. september

Belgrad, 25. avg. AA. Iz ministrstva za promet: Minister za promet je odobril tele olajšave za vožnje v Belgrad na slavnost posvetitve novih zastav jugoslovanskih pehotnih in konjeniških polkov, ki bo na rojstni dan Nj. Vis. prestolonaslednika Petra 6. septembra t. l. na Banjici:

1. Brezplačno vožnjo a) vsem banskim svetnikom v prvem ali drugem razredu, b) vsem rezervnim oficirjem in oficirjem invalidom, ki so povabljeni na to svečanost, v razredu, ki odgovarja njihovemu položaju, c) vojnimi invalidom, ki so povabljeni, d) zastopnikom Sokola in sokolskih žup v prvem ali drugem razredu.

2. Četrtno vožnjo ceno vsem državljanom Jugoslavije, ki se hočejo proslave udeležiti. Razred po njihovi volji.

Banskim svetnikom bodo izdali legitimacije za potovanje bani, rezervnim oficirjem in oficirjem invalidom ter vojnimi invalidom, ki so povabljeni, bo kot legitimacija služilo vabilo.

Zastopnikom Sokola in sokolskih žup bo kot legitimacija njihova sokolska legitimacija.

Vsi drugi državljani kupijo vozne listke pri odhodu za polovično ceno in imajo s tem listkom pravico do povratne vožnje, ako dobe od odbora v Belgradu potrdilo, da so se proslave udeležili.

Te olajšave veljajo za prihod v Belgrad v dneh 3., 4., 5. in 6. septembra, za odhod pa od 6. septembra zvečer do vstetega 10. septembra.

Bolgarski gostje na Bledu

Bled, 25. avg. AA. Člani jugoslovansko-bolgarske centralne komisije za ureditev dvostaniških posestev so se nastanili v hotelu Toplice. Davi so si v spremstvu predstavnikov dravske banovine ogledali slap Vintgar, od tam pa so šli na Bohinjsko jezero, kjer so si ogledali izvor Savice. Popoldne so se z brzim vlakom vrnili v Zagreb, kamor prisplo drevi o pol enajstih. Bolgarska delegacija je oduševljena nad naravnimi lepotami Slovenije in prisrčnim sprejemom, ki ga je povsod doživela.

Rudarska kriza

Belgrad, 25. avg. z. Minister za šume in rude dr. Anton Korošec je danes delj časa konferiral z ravnatelji rudarskih ravnateljstev iz vse države. Pri tej priložnosti se je obravnavalo vprašanje določitve konference radi razpravljanja o rudarski krizi v naši državi, pred vsem o krizi v vseh rudnikih. Temu vprašanju se na merodajnem mestu posveča največja pozornost.

Obsodba goljufa z vojnimi obveznicami

Zagreb, 25. avgusta. p. Ob pol 11 je bila danes razglašena razsodba proti Franju Bechi. Bil je obsojen radi prevare, ker je prodajal obveznice tobačnih sreč in vojne škode, kupcem pa jih ni izročal. Prav tako je dispiral s svoto 43.000 Din na čerkovnem uradu, čeprav to ni bil njegov denar. Obenem je porabil kavičje svojih nameščenec. Obsojen je bil na 8 mesecev zapora, 100 Din denarne kazni in 2 leti izgube glavnih pravic.

Pilsudski -- novi predsednik vlade

Varšava, 25. avgusta. AA. Poljska agencija poroča: Celokupni današnji tisk komentira ostavko vlade ter naglašja, da je zagotovljena kontinuiteta v notranji in zunanji politiki Poljske in da sprememba v položaju predsednika vlade ne znači spremembe v političnih odnosih.

»Gazeta Poljska« piše med drugim, da politični pravci, ki je odrejen po mednarodnih gospodarskih pravilih, ne bo v nobenem slučaju trpel sprememb.

»Naš Pregled« piše, da bo postal maršal Pilsudski predsednik vlade, kar pomeni, da od leta 1926. ni bilo nobenih sprememb v poljski politiki. Minister financ bo moral voditi svoje ministristvo po načelih štednje v administraciji in ravnotežja v proračunu.

V nemški armadi prevladala nacionalistična struja

Nov armadni poveljnik

München, 25. avgusta. pp. Vesti, da bo sedanjí komandant Reichswehra general Heye demisijsiral, kroji po Nemčiji že dva tedna. Vaš dopisnik ni tozadevno poslal nobenega poročila, ker so manjkali vsi dokazi za verodostojnost takih trditve. Včeraj je pa vojno ministristvo izdalo poseben komuniké o odstopu generala Heye, v katerem demantira v ostrem tonu namigavanja, da je general Heye prav za prav bil prisiljen napovedati svoj odhod, ker so mu razni politični generali v ministristvu samem nadaljevali službovanje onemogočili. Demanti vojnega ministristva pa je tako sestavljen, da je na prvi pogled jasno, da je general Heye torej le žrtev neke politične struje med generaliteto, katero vodi general von Schlichter, in ki želi najožjega sodelovanja s sovjetsko armado. Komuniké ministristva se na čuden način izgovarja, da general ne odločajo in da je edino odgovorni minister ona oseba, ki daje smernice za politiko. »Vorwärts« hudomušno vprašuje, če je torej vendar le res, da ima vojno ministristvo svoje lasne

Po mišljenju tiska bo še danes sledila sestava nove vlade.

Varšava, 25. avg. as. Maršal Pilsudski se je odločil, prevzeti ministristvo predsedstva. Obržati pa si hoče tudi vojno ministristvo, tako da je ostal položaj isti kakor pri njegovi zadnji vladi l. 1927-28. Podpolkovnik Beck postane minister brez portfelja, da bo maršalu stal na strani pri njegovem političnem delu. Beck bo v gotovi meri vršil isto nalogo kakor dr. Bartel med prejšnjim predsedstvom maršala kot podpredsednik. Druga ministristva s to spremembo v predsedstvu niso prizadeta. — List nacionalnih demokratov ugotavlja, da je položaj ostal prav za prav nespremenjen. Parlamentarna opozicija računa s tem, da bo Pilsudski kmalu po prevzemu vlade izdal dekrete o usodi sejma. Vsekakor se računa s presenetljivimi efekti.

politične cilje. Iz vseh krogov so se nato oglašile ostre protestne izjave, v katerih se je od ministristva zahtevalo, naj pove, če bo general Heye moral iti ali ne. Sniž je vojno ministristvo bilo prisiljeno izjaviti, da namerava dosedanjega šefa generalnega štaba upokojiti.

Tako bo izginil iz nemške armade general, demokratičen po svojem življenju in miroljuben. O njem je znano, da je po zadnji zgubljeni bitki na francoski fronti stopil pred cesarja Viljema in mu rekel, da bodo armade korakale nazaj v Nemčijo pod vodstvom svojih generalov in ne pod cesarjevim.

Nacionalistični duh, ki veje sedaj po Nemčiji, zahteva tudi to žrtev. To je značilno za bodočnost, ki se pripravlja. Na njegovo mesto bo baje prišel general Curt Baron von Hammerstein-Equort, direktor v vojnem ministristvu, znan vsled svojih stalnih slikov s cesarjem Viljemom in vsled svojih nacionalističnih govorov ob priliki Kappovega puča. On bo od sedaj naprej vodil Reichswehr v tradicijah predvojnne pruske discipline.

Poostritev delavskega boja v Franciji

Pariz, 25. avgusta. as. Stavka v Roubaixu in Tourcoingu se je zelo poostrila, ker se je na občnem zboru stavkajočih odklonil predlog delodajalcev. Voditelj podjetij Ley je izjavil, da stavkajoči, če sprejmejo njegov predlog, s tem priznajo, da so samo radi ene same besede povzročili stavko in izgubili s tem okoli 50 milijonov frankov na mezdah. Edina koncesija, na katero je pristal, obstoji v eni sami besedi. Celotno »Petit Parisien« smatra tako stališče voditelja delodajalcev za nezasišano provokacijo delavstva, in celo društvo bivših frontnih bojevnikov protestira v odprtem pismu na ministrskega predsednika proti takemu postopanju Leya.

Francoski manevri

Pariz, 25. avg. as »Echo de Paris« poroča o francoskih manevrih na italijanski meji: Poveljstvo vodi general Carence, poveljnik 15. armadnega zbora. Višek vaj je bil namišljen napad po več infanterijskih oddelkih na Col de Valetta, glavno zapiralnico za dohod v dolino reke Var. Potek manevra je vodstvo zadovoljilo, ker se je posrečilo napad odbiti. General Carence je po vajah inspiciral Val de Gale in St. Dalmas de Selva, kjer gradijo Francozi v zadnjem času velike obmejne utrdbe.

Cehoslovaški manevri

Praga, 25. avgusta. AA. V okolici Seviča v južni Slovaški se vršijo manevri, katerim so prisostvovali razen vojaških atašejev pri praških poslaništvih tudi šef generalnega štaba holandske vojske general Winkelmann ter nemški oficirji na čelu s komandantom Mannom in kapetanom Tusaintom. To je prvič, da se nahajajo nemški oficirji med inozemskimi vojnimi atašejmi na českoslovaških manevrih. Českoslovaški vojni ataše se je že udeležil nemških manevrov.

Uspešni polet preko oceana

Newyork, 25. avg. as. Oceanski letalec Gronau, ki je v nedeljo jutraj pristal v bližini zaliva Cartwright, je radi goste megle, trajnega deževja in netočnih zemljepisnih kart svoj polet zvečer prekinil v Queensport Harbor Novoseotiju, 100 milj vzhodno od Halifaxa. Kam namerava dalje, še ni znano. On in njegovi trije spremljevalci se zdijo zelo utrujeni, radi posrečnega poleta pa so zelo srečni.

Nadaljnja vest navaja, da je Gronau ob 11.50 srednjeevropskega časa svoj polet nadaljeval.

Drobne vesti

Berlin, 25. avg. as. Na novo ustanovljeni školijski sedež v Berlinu je papež poklical dosedanjega škofa v Meissen dr. Kristijana Schreiberja, ki je že eno leto vodil predela za ustanovitev nove berlinske škofije. Novega škofa v Berlinu bo na slovesen način vstolil vratislavski knezoškof dr. Bertram, katerega je papež z isto bulo povišal v nadškofa.

Bukarešta, 25. avg. AA. O priliki obiska britske eskadre Romuniji sta bili danes izmenjeni pozdravni brozjavki med angleškim kraljem Jurijem V. in romunskim kraljem Karolom II. Romunski kralj se zahvaljuje za obisk in sporoča angleškemu kralju, da bo romunska mornarica v kratkem vrnila ta obisk s tem, da poseti Malto.

Bukarešta, 25. avg. AA. Stirje bolgarski banditi so prestopili državno mejo v Dobruđi in napadli romunsko stražo. En romunski podčastnik je bil ranjen. Podčastnik se je navzlic rani postavil v bran in ubil bolgarskega razbojnika. Ostali trije so zbežali preko meje.

Rim, 25. avg. AA. Davi ob 5.27 je na letališču Littorio minister za letalstvo Balbo dal v ime predsednika italijanske vlade odhodno znamenje za polet okrog Italije. Tekmovanja se je udeležilo 52 letalec.

Pristojnost naših konzulatov v inozemstvu

Ljubljana, 25. avg. AA. Kraljevska banska uprava razglasa:

Ministristvo za zunanje zadeve je prejelo od kraljevskega poslaništva v Washingtonu poročilo o teritorialni pristojnosti jugoslovanskih konzulatov v severni in srednji Ameriki. Po tej razdelitvi spadajo pod:

1. generalni konzulat v Newyorku: Newyork, Pennsylvania, West Virginia, Ohio, Alabama, Tennessee, Main, New Hampshire, Vermont, Massachusetts, Connecticut, Rhode Island, New Jersey, Delaware, Distrikt of Columbia D. C., Maryland, Virginia, North Carolina, South Carolina, Georgia, Florida; — 2. generalni konzulat v Chicagu: Michigan, Illinois, Arkansas, Louisiana, Missouri, Wisconsin, Iowa, Minnesota, Indiana, Mississippi, Kentucky; — 3. generalni konzulat v San Francisku: Colorado, Idaho, Montana, Utah, Wyoming, New Mexico, Texas, Oklahoma, Kansas, Nebraska, North Dakota, California, Nevada, Arizona, Oregon, Washington, Alaska, Havajski otoki in Filipini.

Razen gornjih je v Clevelandu častni vice-konzul.

Pod častni konzulat v Guatemali spadajo republike centralne Amerike.

V Mexiku je častni konzulat, častni konzulat je nadalje tudi v Helmosu v Mexiku.

V Osaiki na Japonskem je častni konzul, takisto v Port au Prince na Haitiskih otokih.

Teritorialna pristojnost jugoslovanskih konzulatov v francoski republiki z Alžirjem in Sirijo je sledeča:

1. generalni konzulat v Marseillu (generalni konzul G. Adjemović, uradni min. za zunanje zadeve (Bouches de Rhone — Pyrenees — Ariège — Aude — Hérault — Tarn — Aveyron — Lozère — Gard — Ardèche — Vaucluse — Drome — Hautes Alpes — Basses Alpes — Var — Alpes Maritimes); — 2. generalni konzulat v Bordeauxu (generalni konzul R. Sumenković, uradni min. za zun. zadeve): Rhone — Loire — Saon et Loire — Ain — Jura — Haute Savoie — Isere; — 3. konzulat v Havru (častni konzul C. Kronheimer): Seine — Inferiur — Eure; — 4. konzulat v Lillu (častni konzul Le-grand): Nord — Pas de Calais — Somme; — 5. konzulat v Nantesu (častni konzul Habrille): — 6. konzulat v Toulousi (častni konzul Meller de Laberthe): Haute Garonne — Haut — Lure — Gerard — Lot et Garonne — Tarn et Garonne — Lot; — 7. konzulat v Alžirju (častni konzul Blachet); — 8. konzulat v Beyrouthu v Siriji (častni konzul E. Carbonniers).

Teritorialna pristojnost kraljevih predstavništev v avstrijski republiki je sledeča:

Teritorialno področje kr. konzulata v Gradcu je Stajerska, kr. konzulata v Celovcu: Koroška, Solnograd, Tirolski in Vorarlberg, konzularna pristojnost kr. poslaništva na Dunaju pa se razteza na Dolno in Gornjo Avstrijo ter na Gradiščansko.

Poročilo angleškega poslaništva v Belgradu je področje angleških konzulatov v naši državi razdeljeno takole: konzulat v Zagrebu obsega dravsko, savsko in primorsko banovino; konzulat v Sarajevu banovine vrbasko, drinsko in zetsko; konzulat v Belgradu dunavsko, moravsko in vardarsko banovino.

Zakon o skladiščih

Belgrad, 25. avgusta. AA. Podpisan je zakon o javnih skladiščih. Ta skladišča morejo imeti za narodno gospodarstvo znaten vpliv in zato so tolike važnosti. Namen jim je poenostavljenje in olajšanje blagovnega prometa in blagovnega lombarda ter podpiranje in pospeševanje blagovnega kredita. Ta svoj smoter bodo dosegala z izdajanjem skladiščnih listov.

Kot javna ustanova bodo javna skladišča delna tudi posebnih pravic. Semkaj spadajo: pravica do reekspedicije in do eksproprijacije. Razen tega se jim more odobriti tudi pravica, da dajejo posameznikom na blago, spravljeno v skladiščih, posojila ter pravico, da imajo carinska skladišča ter carinska in trošarinska odpremišča. Vendar ne bodo smela pod kaznijo ukinitev poslovanja trgovati z blagom, ki je shranjeno v njihovih skladiščih.

Od javnih skladišč je treba razlikovati zasebna skladišča, ki ne spadajo pod zakon o javnih skladiščih. Razmerje med zasebnimi skladišči in deponenti ureja zasebnopravne pogodbe, vendar taka skladišča ne smejo izdajati skladiščnic.

Javna skladišča so dolžna shranjeno blago zavarovati. Zavarovanje je dopustno le pri zavarovalnicah. Shranbeni rok traja najmanj tri mesece. Drugi rok so dovoljeni po pravilniku podjetja ali s pogodbo z deponentom. Deponent sam ni vezan na rok. On lahko vzame blago vsak čas iz skladišča.

Zakon dovoljuje Zvezi poljedelskih zadrug in zadrugam poljedelcev ustanavljanje zadrugnih skladišč za shranjevanje žitaric in drugih poljskih pridelkov. Ta skladišča smejo izdajati skladiščnice tako kakor javna skladišča s istim pravnim učinkom. Zadrugna skladišča imajo iste pravice in dolžnosti kakor javna skladišča, imajo pa še to pravico, da smejo trgovati z blagom svojih članov. V važnejših središčih se bodo mogli ustanoviti veliki elevatorji ali silosi, ki so za racionalno organizacijo naše žitne trgovine nujno potrebni.

Vesti iz države

Belgrad, 25. avg. AA. Danes popoldne je bila v ministristvu zunanjih zadev konferenca zastopnikov ministristev zunanjih zadev, trgovine in industrije in poljedelstva. Na konferenci je prišlo v pretes vprašanje nujnih ukrepov, ki bodo potrebni zaradi nemotenega tranzita našega svežega grozda v inozemstvo čez Madjarsko.

Belgrad, 25. avg. z. Monopolska uprava je vtilarala potrebne kredite za zgraditev devet poplona novih modernih in higienskih skladišč po banovinah za shranjevanje surovega in predelane ga tobaka. Z delom se bo pričelo takoj.

Belgrad, 25. avg. AA. V Pirotu bo 28. in 29. t. m. velika živinorejska, perutninarska in čebelarstva razstava. Ministristvo za poljedelstvo je dalo za to razstavo podporo 15.000 Din, podprla pa bo to razstavo tudi kraljevska banska uprava moravske banovine, da dobe poljedelci vzpodbudo za rejo boljših vrst živine, perutnine in čebel ter za čim večje ustanavljanje živinorejskih in perutninarskih zadrug. Istočasno bo v Pirotu tudi velika razstava prepiog.

Sahovski turnir

Liege, 25. avg. as. Igralo se je šesto kolo, v katerem je Thomas z damskim gambitom premagal Marshalla. Tartakower je premagal Sultan Beyeffa. Remis sta ostali partiji Ahues-Czejiorka in Niemcovik-Weenink. Prekinjeni sta bili partiji Sultankan - Colle in Czejiorka-Rubinstein. Stanje po 6. kolu Sultan kan 5 (1), Tartakower 4 in pol, Niemcovik in Thomas 3 in pol, Colle 3 (1), Czejiorka 3, Ahues 2 in pol (1), Rubinstein 2 (2), Plézi 2 (1), Weenink 2, Marshall in Sultan Beyeff 1.